SPECIJAL

Minority News

mesečni bilten o životu manjinskih zajednica u Srbiji

Novembar 2017

Specijalno izdanje

Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina

U susret donošenju Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina

UVODNIK

SVAKOGA DANA SVE VIŠE NAPREDUJEMO U SVAKOM POGLEDU

(Emil Kue)

Nakon godina iščekivanja, najava i velikih nada, izmene i dopune jednog od dva krovna zakona manjinske politike ulaze ovih dana u skupštinsku proceduru. Nacrt Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina pripremljen je za svega mesec dana, u novembru prošle godine. U toku neoubičajeno kratke javne rasprave, koja je formalno trajala od 8. do 28. decembra 2016. godine, nezavisna tela, nacionalni saveti, stručna javnost i civilno društvo, formulisali su veliki broj primedbi i sugestija, uključujući i potpuno novi predlog nacrta Zakona, i dostavili ih na adresu nadležnog ministarstva u traženom roku. Medjutim, od velikog broja primedbi i predloga, prihvaćena su samo dva, jedan koji se odnosi na konkretan rok od 90 dana koji lokalne samouprave imaju da donesu odluku po zahtevu za uvodjenje manjinskog jezika u službenu upotrebu, i drugi, koji predvidja nastavne i vannastavne aktivnosti o istoriji, kulturi i tradiciji nacionalnih manjina i termin "suživot" menja terminom "interkulturalnost".

Reakcije učesnika u javnoj raspravi na ovakav ishod očekivano su bile veoma negativne, uz ocenu da je to još jedan pokazatelj da ne postoji iskrena želja nadležnih institucija da se obezbedi inkluzivan proces, već se, kao i u dosadašnjoj praksi, pribegava pukom zadovoljenju forme. U tom smislu, javna rasprava je bila samo jedan od poslednjih činova procesa koji je od samog starta bio više usredsredjen na formu a ne na suštinu.

Na ovakav zaključak neminovno upućuju i navodi obrazloženja u vezi sa razlozima za izmene i dopune zakona, po kojima su, izmedju ostalog, ove izmene neophodne zbog formalnog uskladjivanja sa ostalim izmenama koje su u pravnom sistemu Srbije nastale od 2002. godine, pre svega zbog promena Ustava i sistemskih zakona izazvanih osamostaljenjem Republike Srbije 2006. godine. Kao posebni razlozi navode se i potreba za ovim izmenama i rokovi za njihovo donošenje, koji su identifikovani u Manjinskom akcionom planu za Poglavlje 23, i neophodnost uvodjenja kaznenih odredbi. Ono što bi trebalo da budu primarni razlozi za izmenu Zakona, a to je dalje unapredjenje položaja nacionalnih manjina u Republici Srbiji i promena postojećeg segregativnog modela multikulturalnosti, pada u drugi plan upravo zbog insistiranja na formalnom a ne suštinskom aspektu razloga za promenu.

U svetlu očekivanih izmena Ustava, obrazloženje kojim se navodi neophodnost uskladjivanja sa ostalim izmenama u pravnom sistemu Srbije dovodi u pitanje i redosled koraka u ovom procesu, te je jedna od primedbi učesnika u javnoj raspravi bila i da bi bilo logičnije da se sačeka da se prvo donese novi Ustav i da se tek onda pristupi izmenama ovog Zakona. Stav stručne javnosti je da insistiranje da se po svaku cenu donese ovaj Zakon pre formulisanja novog Ustava da bi se zadovoljili rokovi predvidjeni Manjinskim akcionim planom predstavlja nastavak nesistematičnog pristupa u reformama zakonskog okvira, gde se neretko kreće od repa, pa se glava i ostatak tela prilagodjavaju tome, da bi na kraju procesa sve opet bilo menjano, dopunjavano, nedovršeno i teško uskladjeno.

Najčešće primedbe se odnose i na hijerarhiju zakona, jer nacrt daje primat resornim zakonima, dok su nacionalni saveti, stručna javnost i civilno društvo saglasni da manjinsko zakonodavstvo treba da ima prioritet. Sporan je i neadekvatan pristup pravu na demokratsku participaciju, jer čini ovo pravo nedostižnim za sve osim za nekoliko mnogobrojnijih zajednica, dok ostali u praksi zavise od volje većih političkih stranaka većinske zajednice.

Nesporno je da je položaj nacionalnih manjina u Srbiji značajno unapredjen od 2002, godine, kada je donet Zakon koji je sada predmet dopuna i izmena. Unapredjena je i komunikacija nacionalnih manjina sa državom i njenim institucijama. Naravno, teško je izaći u susret svim zahtevima, jer je prirodno da različite manjinske zajednice imaju sopstvene prioritete, koji nisu nužno ono što ostale manjine smatraju zajedničkim interesom. I tu su i interesi i države i njenih institucija, koje neretko uključivanje nacionalnih manjina u zakonodavni proces svode na puko ispunjavanje forme i nerealno postavljenih rokova, posmatrajući, istovremeno, postignuto kroz ružičaste naočare i idealizujući rezultate. Izmene i dopune Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, nažalost, nisu izuzetak u ovom smislu.

Premijerka Brnabić izjavila je nedavno u Briselu da nije važna brzina, već kvalitet reformskog procesa u evropskim intergracijama Srbije. U slučaju reforme manjinskog zakonodavstva, koja je samo formalno inkluzivna, ovaj pristup očigledno nije primenjen do kraja, jer je proces konsultacija i javne debate neuobičajeno - i očigledno neopravdano - brzo završen, a da ni 11 meseci kasnije, nacrt, na čiji kvalitet javnosti od interesa imaju mnoštvo zamerki, nije ušao u skupštinsku proceduru.

Upravo je u najvišem zakonodavnom telu naše države poslednja linija odbrane časti ovog nacrta i mogućnost da se amandmanima popravi ono što se popraviti da. Poslanici koji predstavljaju nacionalne manjine spremno dočekuju početak rasprave, odlučni da argumentima otvore put mnoštvu pripremljenih amandmana na ovaj predlog zakona, kao što su to donkihotovski činili i do sada, u slučajevima ostalih predloga od značaja za manjinske zajednice. Da li će ovog puta procenat prihvaćenih amandmana koje predlažu poslanici stranaka nacionalnih manjina biti veći od statističke greške kao što je to bio slučaj do sada - ostaje da se vidi.

NACRT

ZAKON O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI PRAVA I SLOBODA NACIONALNIH MANjINA

Član 1.

U Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina („Službeni list SRJ”, br. 11/02, „Službeni list SCG”, br. 1/03 – Ustavna povelja i „Službeni glasnik RS”, br. 72/09 – dr. zakon i 97/13-US), u članu 1. stav 1. menja se i glasi:

„Ovim zakonom uređuje se način ostvarivanja individualnih i kolektivnih prava koja su Ustavom Republike Srbije i potvrđenim međunarodnim ugovorima zajemčena pripadnicima nacionalnih manjina.”.

Stav 2. menja se i glasi:

„Ovim zakonom se uređuje i zaštita nacionalnih manjina od svakog oblika diskriminacije u ostvarivanju prava i sloboda i obezbeđuje ostvarivanje prava nacionalnih manjina na samoupravu u kulturi, obrazovanju, obaveštavanju i službenoj upotrebi jezika i pisma.”.

Posle stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

„Prava nacionalnih manjina ostvaruju se i u skladu sa zakonom kojim se uređuje položaj nacionalnih saveta nacionalnih manjina, kao i na osnovu drugih posebnih zakona kojima se uređuju pojedine oblasti društvenog života koje su od značaja za nacionalne manjine.”.

Dosadašnji stav 3. koji postaje stav 4. menja se i glasi:

„Pokrajinskim propisima mogu se ustanoviti dodatna prava pripadnika nacionalnih manjina, u skladu sa Ustavom, a na osnovu zakona.”.

Član 2.

U članu 2. stav 1. reči: „Savezna Republika Jugoslavija” zamenjuju se rečima: „Republika Srbija”.

Član 3.

U članu 3. stav 1. posle reči: „jezičkoj” dodaju se zapeta i reči: „verskoj i svakoj drugoj”, a posle reči: „prema” dodaju se reči: „nacionalnim manjinama i”.

U stavu 2. reč: „federacije,” briše se, a reči: „grada i opštine” zamenjuju se rečima: „jedinice lokalne samouprave”.

Član 4.

U članu 4. stav 1. menja se i glasi:

„Organi vlasti u Republici Srbiji mogu u skladu sa Ustavom i zakonom da donose propise, pojedinačne pravne akte i da preduzimaju mere u cilju obezbeđenja pune i efektivne ravnopravnosti nacionalnih manjina i pripadnika nacionalnih manjina koje su suštinski u nejednakom položaju sa ostalim građanima.“

U stavu 2. reč: ,,doneti” zamenjuje se rečju: „donositi”.

Stav 3. menja se i glasi:

„Neće se smatrati diskriminacijom mere za unapređenje pune i efektivne ravnopravnosti u zapošljavanju, odnosno pogodnosti u slučaju prestanka radnog odnosa u javnom sektoru na svim nivoima teritorijalne organizacije, koje su propisane odredbama posebnih zakona kojima se uređuje radno-pravni status zaposlenih u javnom sektoru, ako takve mere važe do postizanja odgovarajuće zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina koja je utvrđena tim zakonima.”.

Posle stava 3. dodaju se novi st. 4. i 5. koji glase:

„Republika Srbija će obezbediti uslove za efikasno učešće pripadnika nacionalnih manjina u političkom životu, zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u Narodnoj skupštini i srazmernu zastupljenost nacionalnih manjina u skupštinama autonomnih pokrajina i jedinicama lokalne samouprave, u skladu sa zakonom.

Republika Srbija će preduzeti odgovarajuće mere radi unapređenja ekonomskog položaja nerazvijenih područja na kojima tradicionalno žive pripadnici nacionalnih manjina.”.

Član 5.

U članu 5. stav 1. menja se i glasi:

„U skladu sa Ustavom Republike Srbije zajemčenom slobodom izražavanja nacionalne pripadnosti, niko ne sme pretrpeti štetu zbog izražavanja svoje nacionalne pripadnosti ili zbog uzdržavanja od takvog činjenja.“.

Posle stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

„Pripadnici nacionalnih manjina koji to žele imaju pravo da se podaci o njihovoj nacionalnoj pripadnosti upišu u službene evidencije i zbirke ličnih podataka, kada je to predviđeno posebnim zakonom.

Podatak o upisu iz stava 3. ovog člana može se koristiti u svrhe i na način predviđen posebnim zakonom.”

Dosadašnji stav 3. postaje stav 5.

Član 6.

U članu 6. stav 1. reči: „Savezne

Republike Jugoslavije“ zamenjuje se rečima: „Republike Srbije“.

Stav 2. menja se i glasi:

„U cilju ostvarivanja prava iz stava 1. ovog člana mogu se propisati posebne olakšice.”.

Član 7.

U članu 7. stav 1. menja se i glasi:

„Zabranjena je zloupotreba prava koja su predviđena ovim zakonom koja je usmerena na nasilno rušenje ustavnog poretka, narušavanje teritorijalne celokupnosti Republike Srbije, kršenje Ustavom zajamčenih ljudskih i manjinskih prava i sloboda i izazivanje i podsticanje rasne, nacionalne i verske mržnje i netrpeljivosti.”

U stavu 2. reči: „se ne smeju” zamenjuju se rečima: „ne smeju se”.

U stavu 3. reč: „garantovana” zamenjuje se rečju: „uređena”.

Član 8.

Član 8. menja se i glasi:

„Ovim zakonom se ne smanjuje dostignuti nivo manjinskih prava zajemčenenih Ustavom, opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima.”

Član 9.

U članu 11. stav 2. menja se i glasi:
„Jedinica lokalne samouprave će obavezno svojim statutom uvesti u ravnopravnu službenu upotrebu jezik i pismo nacionalne manjine ukoliko procenat pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na njenoj teritoriji dostiže 15% prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva. Jedinica lokalne samouprave uvodi jezik i pismo nacionalne manjine u službenu upotrebu najkasnije 90 dana od utvrđivanja ispunjenosti zakonom propisanih uslova.“

Stav 6. menja se i glasi:

„U naseljenim mestima u jedinicama lokalne samouprave, čija je teritorija određena u skladu sa zakonom kojim se uređuje teritorijalna organizacija Republike Srbije, u kojima procenat pripadnika određene nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na teritoriji naseljenog mesta dostiže 15% prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva imena organa koji vrše javna ovlašćenja, nazivi jedinica lokalne samouprave, naseljenih mesta, trgova i ulica i drugi toponimi ispisuju se i na jeziku dotične nacionalne manjine, prema njenoj tradiciji i pravopisu, i u slučaju da jezik te nacionalne manjine nije u službenoj upotrebi na teritoriji jedinice lokalne samouprave u skladu sa stavom 2. ovog člana.”.

Posle stava 6. dodaje se novi stav 7. koji glasi:

„Skupština jedinice lokalne samouprave utvrdiće statutom naseljena mesta iz stava 6. ovog člana imajući u vidu tradicionalnu naseljenost pripadnika nacionalne manjine i prethodno pribavljeno mišljenje nacionalnog saveta.”.

U dosadašnjem stavu 7. koji postaje stav 8. reči: „Savezne Republike Jugoslavije” zamenjuju se rečima: „Republike Srbije”, a reči: „saveznim organima” zamenjuju se rečima: „republičkim organima”.

Posle dosadašnjeg stava 7. koji postaje stav 8. dodaje se novi stav 9. koji glasi:

„Pripadnici nacionalnih manjina čiji broj u ukupnom stanovništvu Republike Srbije ne dostiže 2% prema poslednjem popisu stanovništva mogu se obratiti republičkim organima na svom jeziku i imaju pravo da dobiju odgovor na tom jeziku preko jedinice lokalne samouprave u kojoj je jezik te nacionalne manjine u službenoj upotrebi, pri čemu jedinica lokalne samouprave obezbeđuje prevođenje i snosi troškove prevođenja dopisa upućenog republičkom organu i odgovora tog organa.”.

Dosadašnji stav 8. koji postaje stav 10. menja se i glasi:

„Narodni poslanik koji pripada nacionalnoj manjini čiji broj u ukupnom stanovništvu Republike Srbije dostiže najmanje 2% prema poslednjem popisu stanovništva ima pravo da se obraća Narodnoj skupštini na svom jeziku.”.

Posle stava 10. dodaje se novi stav 11. koji glasi:

„Narodna skupština obezbediće uslove za ostvarivanje prava iz stava 10. ovog člana i svojim aktom bliže će urediti način ostvarivanja ovog prava.”.

Član 10.

Posle člana 11. dodaju se članovi 11a i 11b koji glase:

„Objavljivanje zakona na jezicima nacionalnih manjina

Član 11a

Ministarstvo nadležno za ostvarivanje prava nacionalnih manjina (u daljem tekstu: Ministarstvo), obezbeđuje prevođenje i objavljuje zbirke prečišćenih tekstova najznačajnijih zakona Republike Srbije čiji se predmet uređivanja u celini ili najvećim delom odnosi na ostvarivanje prava nacionalnih manjina.

Ministarstvo je u obavezi da zakone iz stava 1. ovog člana učini dostupnim i u elektronskom obliku, na svojoj internet stranici i na portalu e-Uprave, kao i da sporazumno određeni broj zbirki prečišćenih tekstova zakona iz stava 1. ovog člana dostavi nacionalnim savetima nacionalnih manjina.

O objavljivanju zakona iz stava 1. ovog člana Ministarstvo periodično i po potrebi izveštava Savet za nacionalne manjine.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, nacionalni savet nacionalne manjine može resornom ministarstvu podneti predlog, uz obrazloženje da je to od posebnog značaja za ostvarivanje prava i sloboda nacionalne manjine, da resorno ministarstvo obezbedi prevođenje i objavljivanje zbirke prečišćenih tekstova određenih zakona iz svog zakonskog delokruga koji sadrže odredbe koje se odnose na ostvarivanje prava i sloboda nacio-

nalnih manjina, odnosno uređuju društvene odnose koji su od posebnog značaja za nacionalne manjine.

U slučaju da resorno ministarstvo prihvati predlog nacionalnog saveta nacionalne manjine, ministarstvo je u tom slučaju u obavezi da zakone iz stava 4. ovog člana učini dostupnim i u elektronskom obliku, na svojoj internet stranici i na portalu e-Uprave, kao i da sporazumno određeni broj zbirki prečišćenih tekstova zakona iz stava 4. ovog člana dostavi nacionalnom savetu nacionalne manjine.

Prilikom odlučivanja o predlogu iz stava 4. ovog člana posebno se vodi računa o raspoloživosti planiranih budžetskih sredstava, kao i o tome da li se u periodu od narednih godinu dana nakon podnošenja predloga nacionalnog saveta nacionalne manjine planiraju izmene i dopune ili donošenje novog zakona umesto zakona čije se prevođenje odnosno objavljivanje predlaže.

Resorno ministarstvo o postupanju iz st. 4. do 6. ovog člana izveštava Savet za nacionalne manjine.

Član 11b

Propisi autonomne pokrajine objavljuju se na jezicima nacionalnih manjina u skladu sa statutom i opštim aktima autonomne pokrajine.

Propisi jedinica lokalne samouprave objavljuju se na jezicima nacionalnih manjina, u skladu sa statutom i opštim aktima jedinica lokalne samouprave, u skladu sa zakonom.“.

Član 11.

U članu 12. stav 3. menja se i glasi:

„Ustanove, društva i udruženja iz stava 2. ovog člana samostalni su u radu. Republika, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave mogu učestvovati u finansiranju društava i udruženja nacionalnih manjina.”.

U stavu 4. broj „5“ zamenjuje se brojem: „3“.

Stav 5. menja se i glasi:

„Muzeji, arhivi i institucije za zaštitu spomenika kulture čiji je osnivač Republika, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave obezbediće predstavljanje i zaštitu kulturno-istorijskog nasleđa od posebnog značaja za nacionalne manjine na teritoriji za koju su nadležni. U odlučivanju o načinu predstavljanja kulturno-istorijskog nasleđa za koje je u skladu sa odredbama posebnog zakona utvrđeno da je od posebnog značaja za nacionalne manjine učestvuju i predstavnici njihovih nacionalnih saveta.”.

Posle stava 5. dodaje se novi stav 6. koji glasi:

„Ustanove kulture čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave koja se u smislu zakona kojim se uređuje lokalna samouprava smatra nacionalno mešovitom jedinicom lokalne samouprave, svojim programima rada obezbediće sadržaje, mere, aktivnosti ili manifestacije kojima se čuva i promoviše kulturni identitet i tradicija nacionalnih manjina tradicionalno nastanjenih na njenoj teritoriji.”.

Član 12.

U članu 13. stav 1. posle reči: „jeziku” dodaju se zapeta i reči: „odnosno govoru”, a reč: „institucijama” zamenjuje se rečju: „ustanovama”.

Stav 2. briše se.

Dosadašnji st. 3-7. postaju st. 2-6.

U dosadašnjem stavu 3. koji postaje stav 2. reči: „st. 1. i 2.” i zamenjuju se rečima: „stava 1.”

Dosadašnji stav 6. koji postaje stav 5. menja se i glasi:

„Nacionalni saveti nacionalnih manjina učestvuju u izradi nastavnih programa za predmete koji izražavaju posebnost nacionalnih manjina na jeziku, odnosno govoru nacionalnih manjina, dvojezične nastave i učenja jezika nacionalnih manjina sa elementima nacionalne kulture, u skladu sa propisima kojima je uređeno donošenje nastavnih programa za nacionalne manjine.”.

Dosadašnji stav 7. koji postaje stav 6. menja se i glasi:

„U cilju međusobne tolerancije nacionalnih manjina i većinskog stanovništva i obezbeđivanja interkulturalnosti, realizuju se programi nastavnih i vannastavnih aktivnosti u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju o istoriji, kulturi i položaju nacionalnih manjina u Republici Srbiji.”.

Član 13.

Član 14. menja se i glasi:

„Za potrebe obrazovanja na jeziku nacionalnih manjina iz člana 13. stav 1. u okviru visokog obrazovanja podržaće se razvijanje studijskih programa za vaspitače i nastavnike na jezicima nacionalnih manjina, u skladu sa zakonom koji uređuje visoko obrazovanje.

Visokoškolska ustanova može organizovati lektorat na jezicima nacionalnih manjina gde studenti pripadnici nacionalnih manjina mogu da savladaju stručne termine i na jeziku nacionalne manjine.

Republika, pokrajina i jedinica lokalne samouprave mogu da pomažu stručno osposobljavanje nastavnika za potrebe obrazovanja iz stava 1. ovog člana.

Republika pospešuje međunarodnu saradnju sa ciljem da se pripadnicima nacionalnih manjina omogući da studiraju u inostranstvu na maternjem jeziku i da se tako stečene diplome priznaju u skladu sa zakonom.”.

Član 14.

U članu 15. stav 2. menja se i glasi:

„U finansiranju ustanova iz stava 1. ovog člana, kao i u obezbeđivanju sredstava za viši kvalitet obrazovanja i vaspitanja na jezicima nacionalnih manjina u ustanovama čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave mogu da učestvuju domaće i strane organizacije, fondacije i privatna lica, u skladu sa zakonom.”.

Član 15.

U članu 16. stav 3. reči: „Savezni savet" zamenjuju se rečju: „Savet".

Stav 4. menja se i glasi:

„Simboli i znamenja nacionalnih manjina mogu se nakon objavljivanja odluke Saveta za nacionalne manjine o njihovom potvrđivanju službeno isticati tokom državnih praznika Republike Srbije i potvrđenih praznika nacionalne manjine na zgradama i u prostorijama lokalnih organa i organizacija sa javnim ovlašćenjima na područjima na kojima je jezik nacionalne manjine u službenoj upotrebi odnosno na način utvrđen odlukom o potvrđivanju simbola.".

Stav 5. menja se i glasi:

„Uz znamenja i simbole nacionalne manjine, prilikom obeležavanja državnog praznika Republike Srbije, obavezno se ističu Državna zastava Republike Srbije i Mali grb Republike Srbije, na način ustanovljen zakonom kojim se uređuje izgled i upotreba državnih simbola Republike Srbije.".

Posle stava 5. dodaju se st. 6. i 7. koji glase:

„Uz znamenja i simbole nacionalne manjine, prilikom obeležavanja potvrđenog praznika nacionalne manjine, obavezno se ističu Narodna zastava Republike Srbije i Mali grb Republike Srbije, na način ustanovljen zakonom kojim se uređuje izgled i upotreba državnih simbola Republike Srbije.

Na ulazu u službene prostorije nacionalnog saveta mogu se, na prigodan način, tokom čitave godine, isticati simboli nacionalne manjine uz isticanje državnih simbola Republike Srbije.".

Član 16.

U nazivu člana 18. reči: „Savezni savet" zamenjuju se rečju: „Savet".

Član 18. menja se i glasi:

„Član 18.

U cilju očuvanja, unapređenja i zaštite nacionalnih, etničkih, verskih, jezičkih i kulturnih posebnosti pripadnika nacionalnih manjina i u cilju ostvarivanja njihovih prava, Vlada obrazuje Savet za nacionalne manjine (u daljem tekstu: Savet), kao stalno radno telo Vlade.

Zadaci Saveta su da: prati i razmatra stanje ostvarivanja prava nacionalnih manjina i stanje međunacionalnih odnosa u Republici Srbiji; predlaže mere za unapređenje pune i delotvorne ravnopravnosti pripadnika nacionalnih manjina; prati ostvarivanje saradnje nacionalnih manjina sa državnim organima, kao i sa organima autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave; razmatra uslove za rad nacionalnih saveta nacionalnih manjina i predlaže mere u toj oblasti; prati ostvarivanje međunarodnih obaveza Republike Srbije u oblasti ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina; razmatra međunarodne sporazume koji se odnose na položaj nacionalnih manjina i zaštitu njihovih prava u postupku njihovog zaključivanja; razmatra nacrte zakona i drugih propisa od značaja za ostvarivanje prava nacionalnih manjina i o tome daje mišljenje Vladi i potvrđuje simbole, znamenja i praznike nacionalnih manjina, na predlog nacionalnih saveta nacionalnih manjina.

Članovi Saveta su rukovodioci organa državne uprave i službi Vlade u čiji delokrug spadaju pitanja od značaja za položaj nacionalnih manjina, kao i predsednici nacionalnih saveta nacionalnih manjina.

Vlada svojim rešenjem imenuje članove Saveta i određuje organ državne uprave, odnosno službu Vlade zaduženu da pruža stručnu i administrativno-tehničku podršku radu Saveta."

Član 17.

Član 19. menja se i glasi:

„Radi ostvarivanja Ustavom zajamčenog prava na samoupravu u kulturi, obrazovanju, obaveštavanju i službenoj upotrebi jezika i pisma, pripadnici nacionalnih manjina mogu izabrati nacionalne savete.

Nacionalni savet predstavlja nacionalnu manjinu u kulturi, obrazovanju, obaveštavanju i službenoj upotrebi jezika i pisma, učestvuje u procesu odlučivanja ili odlučuje o pojedinim pitanjima iz ovih oblasti i osniva ustanove iz ovih oblasti.

Nacionalni savet je pravno lice.

Nacionalni saveti formira se na principima dobrovoljnosti, izbornosti, proporcionalnosti i demokratičnosti.

Ovlašćenja, postupak izbora, finansiranje i druga pitanja od značaja za rad nacionalnih saveta uređuje se posebnim zakonom.".

Član 18.

U nazivu iznad člana 20. reč: „Savezni" menja se rečju: „Budžetski"

Član 20. menja se i glasi:

„Član 20.

Finansiranje programa i projekata u oblasti kulture, obrazovanja, obaveštavanja i službene upotrebe jezika i pisma nacionalnih manjina sredstvima iz Budžetskog fonda za nacionalne manjine uređuje se posebnim zakonom.".

Član 19.

Naziv iznad člana 21. i član 21. brišu se.

Član 20.

Naziv iznad člana 23. i član 23. brišu se.

Član 21.

Posle člana 22. dodaje se novi Deo šesti sa čl. 22a-22 v koji glase:

„Deo šesti

KAZNENE ODREDBE

Član 22a

Novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu, odnosno organizaciji koja vrši javna ovlašćenja ako naziv organa odnosno organizacije ispiše suprotno odredbama člana 11. st. 5. i 6. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 200.000 do 1.500.000 dinara kazniće se za privredni prestup organizacija ovlašćena za postavljanje saobraćajnih znakova i naziva mesta koja postupi suprotno članu 11. st. 5. i 6. ovog zakona.

Za privredni prestup iz stava 2. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organizaciji iz stava 2. ovog člana novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara.

Član 22b

Novčanom kaznom od 500.000 do 2.000.000 dinara kazniće se pravno lice koje:

1) kao simbol i znamenje nacionalne manjine, službeno, odnosno javno predstavlja, ističe ili koristi simbole i znamenja druge države;

2) za praznik nacionalne manjine službeno, odnosno javno koristi naziv praznika koji nije potvrđen od strane Saveta za nacionalne manjine i objavljen u „Službenom glasniku Republike Srbije".

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara.

Član 22v

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu jedinice lokalne samouprave, organizaciji koja vrši javna ovlašćenja čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, odnosno pravnom licu ako:

1) simboli i znamenja nacionalne manjine nisu istaknuti ili su istaknuti protivno odredbama članu 16. stav 4. ovog zakona;

2) uz znamenja i simbole nacionalne manjine pri službenoj upotrebi iz člana 16. stav 4. ovog zakona nisu istaknuta i znamenja i simboli Republike Srbije.".

Dosadašnji Deo šesti postaje Deo sedmi.

Član 22.

Imena organa koji vrše javna ovlašćenja, nazivi jedinica lokalne samouprave, naseljenih mesta, trgova i ulica i drugi toponimi ispisaće se u skladu sa 9. ovog zakona najkasnije do 1. januara 2018.

Član 23.

Skupština jedinice lokalne samouprave utvrdiće naseljena mesta iz člana 9. ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 24.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije".

OBRAZLOŽENjE

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENjE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina sadržan je u članu 14, čl. 75–81. i članu 97. stav 2. Ustava Republike Srbije.

Članom 14. Ustava predviđeno je da Republika Srbija štiti prava nacionalnih manjina i da država jemči posebnu zaštitu nacionalnim manjinama radi ostvarivanja potpune ravnopravnosti i očuvanja njihovog identiteta.

Ustavno načelo iz člana 14. normativno je razrađeno u čl. 75–81. Ustava kojima su, između ostalog, pripadnicima nacionalnih manjina, pored prava koja su Ustavom zajemčena svim građanima, zajemčena i dodatna, individualna ili kolektivna prava (član 75. stav 1.), zajemčena ravnopravnost pred zakonom, predviđena zabrana diskriminacije i mogućnost uvođenja posebnih propisa i privremenih mera radi postizanja pune ravnopravnosti (član 76.), garantovano pravo da učestvuju u upravljanju javnim poslovima i da stupaju na javne funkcije pod istim uslovima kao ostali građani, uz propisanu obavezu da se pri zapošljavanju u državnim organima, javnim službama, organima autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave vodi računa o nacionalnom sastavu stanovništva i odgovarajućoj zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina (član 77.), propisana zabrana nasilne asimilacije (član 78.), zajamčena prava na očuvanje posebnosti, u skladu sa zakonom (član 79.), predviđeno pravo na udruživanje i na saradnju sa sunarodnicima (član 80.) i propisana obaveza države da podstiče duh tolerancije i međukulturnog dijaloga i preduzima efikasne mere za unapređenje uzajamnog poštovanja, razumevanja i saradnje među svim ljudima koji žive na njenoj teritoriji, bez obzira na njihov etnički, kulturni, jezički ili verski identitet (član 81.).

Članom 97. stav 2. Ustava, između ostalog, propisano je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava građana.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENjE ZAKONA

Razlozi za donošenje ovog zakona oličeni su u potrebi usklađivanja Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina sa izmenama koje su u pravnom sistemu naše zemlje usledile nakon njegovog usvajanja 2002. godine, kao i u prilagođavanju pojedinih rešenja stvarnim potrebama unapređenja položaja nacionalnih manjina u Republici Srbiji i daljem

razvoju politike u oblasti njihove zaštite. Imajući u vidu istorijski značaj Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina koji po prvi put u pravnom sistemu naše zemlje predvideo niz progresivnih rešenja koja su u velikoj meri unapredila položaj nacionalnih manjina (određenje pojma nacionalne manjine, primena afirmativnih mera, pravo na samoupravu koju oličavaju nacionalni saveti nacionalnih manjina, itd.) i koja nisu izgubila na svojoj aktuelnosti, predlagač stoji na stanovištu da nije neophodno doneti novi zakon koji bi u celini regulisao predmetnu materiju.

Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina usvojen je u Saveznoj skupštini SR Jugoslavije 2002. godine. Od vremena donošenja zakona, usledile su dve značajne ustavne promene – 2003. godine stvorena je Državna zajednica Srbije i Crne Gore, a 2006. godine usvojen je Ustav Republike Srbije, a donesen je i niz sistemskih zakona kojima se na celovit način uređuju društveni odnosi u oblastima društvenog života koje su od posebnog značaja za zaštitu nacionalnih manjina. U tom smislu, neophodno je, kako nomotehnički, tako i sadržinski, izmeniti, odnosno uskladiti niz rešenja sadržanih u odredbama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina sa odredbama Ustava Republike Srbije, kao i sa odgovarajućim rešenjima sadržanim u sistemskim zakonima.

Stvarne potrebe unapređenja položaja nacionalnih manjina u Republici Srbiji i dalji razvoj politike u oblasti njihove zaštite iziskuju dopune Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina kojima bi se stvorio pravni osnov za dalje zakonsko uređivanje mera za unapređenje pune i efektivne ravnopravnosti u cilju postizanja odgovarajuće zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u javnom sektoru, kao i za ostvarivanje prava na upis podataka o nacionalnoj pripadnosti u službene evidencije i zbirke ličnih podataka. Takođe, stvarne potrebe unapređenja položaja nacionalnih manjina u Republici Srbiji i dalji razvoj politike u oblasti njihove zaštite nameću potrebu dopuna Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina kojima bi se preciznije uredili pojedini aspekti službene upotrebe jezika i pisma nacionalnih manjina i prava na izbor i upotrebu nacionalnih simbola i znamenja. Posebni razlozi za dopune Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina sadržani su u potrebi da se kaznenim i odgovarajućim prelaznim odredbama obezbedi dosledno poštovanje i delotvorna primena zakonskih odredbi. Važno je istaći da je potreba izmena i dopuna Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina identifikovana Akcionim planom za ostvarivanje prava nacionalnih manjina koji je Vlada Republike Srbije usvojila na osnovu Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 23, a kojim se Republika Srbija opredelila za strateško unapređenje institucionalnog i zakonodavnog okvira u oblasti ljudskih i manjinskih prava.

III OBJAŠNjENjE POJEDINAČNIH REŠENjA

Članom 1. Nacrta zakona vrši se najpre izmena člana 1. stav 1. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina koja je nužna da bi se odredba tog člana terminološki uskladila sa ustavnim rešenjima, jer Ustav manjinska prava i slobode ne „garantuje“, već jemči, a prava koja pripadnici manjina uživaju na osnovu međunarodnih ugovora mogu biti samo ona koja su predviđena potvrđenim međunarodnim ugovorima koji su, prema Ustavu, sastavni deo unutrašnjeg pravnog poretka. Predviđena je promena i stava 2. tog člana kojom se kao predmet Zakona određuje i obezbeđivanje ostvarivanja prava nacionalnih manjina na samoupravu u kulturi, obrazovanju, obaveštavanju i službenoj upotrebi jezika i pisma, što je rešenje koje je više u duhu ustavnih odredbi, budući da je deo dosadašnje odredbe kojim je predviđeno da se Zakonom uspostavljaju instrumenti kojima se obezbeđuju i štite posebna prava nacionalnih manjina na samoupravu prevaziđen donošenjem Ustava koji je izričito predvideo ne samo pravo na manjinsku samoupravu u opredeljenim oblastima društvenog života, već i uspostavljanje nacionalnih saveta kao institucionalnog izraza prava na samoupravu. Članom 1. Nacrta zakona vrši se i dopuna člana 1. Zakona tako što se dodaje novi stav 3. kojim se predviđa da se prava nacionalnih manjina ostvaruju ne samo na osnovu Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, već i u skladu sa zakonom kojim se uređuje položaj nacionalnih saveta nacionalnih manjina, kao i na osnovu drugih posebnih zakona kojima se uređuju pojedine oblasti društvenog života koje su od značaja za nacionalne manjine, a što je posledica činjenice da je materija izbora i ovlašćenja nacionalnih saveta nacionalnih manjina regulisana posebnim zakonom, kao i činjenice da i posebni zakoni regulišu način ostvarivanja Ustavom zajamčenih prava u pojedinim oblastima društvenog života. Nacrt zakona predviđa i izmene stava 3. Zakona, koji postaje stav 4. propisivanjem da se pokrajinskim propisima mogu ustanoviti dodatna prava pripadnika nacionalnih manjina, u skladu sa Ustavom, a na osnovu zakona, što je rešenje koje je usklađeno sa odgovarajućom odredbom člana 79. stav 2. Ustava.

Članom 2. Nacrta zakona vrši se izmena, tako što se reči „Savezna Republika Jugoslavija” zamenjuju rečima: „Republika Srbija”, bez promene suštine i smisla odredbe člana 2. stav 1. Zakona.

Članom 3. Nacrta zakona vrši se dopuna člana 3. stav 1. Zakona, jer se diskriminacija ne zabranjuje samo prema pripadnicima nacionalnih manjina, već i prema manjinama kao kolektivitetima, a u zabranjene osnove diskriminacije uvrštava se i verska, kao i svaka druga osnova. Istim članom predviđena je i izmena stava 2. člana 3. Zakona, jer su u skladu sa ustavnim rešenjima propisani brisanje reči federacija i zamena reči „grad i opština“ ustavnim pojmom „jedinica lokalne samouprave“.

Članom 4. Nacrta zakona predviđene su izmene i dopune člana 4. Zakona. Najpre je predviđena izmena stava 1. tog člana kojom se beneficijari mera za unapređenje pune i efektivne ravnopravnosti i uslovi za preduzimanje takvih mera određuju u skladu sa relevantnim ustavnim rešenjima. Istim članom propisane su i jezičke korekcije u stavu 2. dok je suštinskom izmenom stava 3. predviđeno da se neće smatrati diskriminacijom mere za unapređenje pune

i efektivne ravnopravnosti u zapošljavanju, odnosno pogodnosti u slučaju prestanka radnog odnosa u javnom sektoru na svim nivoima teritorijalne organizacije, koje su propisane odredbama posebnih zakona kojima se uređuje radno-pravni status zaposlenih u javnom sektoru, ako takve mere važe do postizanja odgovarajuće zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina koja je utvrđena tim zakonima. Izloženom odredbom stvara se pravni osnov za dalje zakonsko uređivanje mera za unapređenje pune i efektivne ravnopravnosti u cilju postizanja odgovarajuće zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u javnom sektoru, pri čemu se jasno normira da će takve mere imati temporalni karakter, odnosno da će važiti do postizanja odgovarajuće zastupljenosti koja mora biti opredeljena odredbama tih zakona. Ovim članom vrši se i dopuna člana 4. Zakona, tako što se dodaju novi st. 4. i 5. kojima se, u skladu sa Ustavom, načelno propisuje da će Republika Srbija, u skladu sa zakonom, obezbediti uslove za efikasno učešće pripadnika nacionalnih manjina u političkom životu, zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u Narodnoj Skupštini Republike Srbije i srazmernu zastupljenost nacionalnih manjina u skupštinama autonomnih pokrajina i jedinicama lokalne samouprave, kao i da će preduzeti odgovarajuće mere radi unapređenja ekonomskog položaja nerazvijenih područja na kojima tradicionalno žive pripadnici nacionalnih manjina.

Članom 5. Nacrta zakona vrše se izmene i dopune člana 5. Zakona, tako što se najpre stav 1. terminološki usklađuje sa članom 47. Ustava kojim se jemči sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, a zatim se dodaju novi stavovi 3. i 4. kojima se uređuje pravo pripadnika nacionalnih manjina koji to žele da se podaci o njihovoj nacionalnoj pripadnosti upišu u službene evidencije i zbirke ličnih podataka, ali kada je to predviđeno posebnim zakonom, pri čemu se podatak o upisu nacionalne pripadnosti može koristiti u svrhe i na način predviđen posebnim zakonom. Izloženim odredbama stvara se pravni osnov da se posebnim zakonima predvidi mogućnost upisa podatka o nacionalnoj pripadnosti u odgovarajuće službene evidencije i zbirke ličnih podataka koji bi bili od značaja prilikom kreiranja politika i mera za unapređenje pune i efektivne ravnopravnosti pripadnika nacionalnih manjina.

Članom 6. Nacrta zakona vrše se izmena člana 6. stav 1. tako što se reči „Savezne Republike Jugoslavije" zamenjuju rečima: „Republike Srbije",dok se u stavu 2. vrši nomotehnička redakcija, bez promene suštine i smisla odredbe.

Nomotehničko unapređenje bez promene suštine i smisla odredbi izvršeno je i članom 7. Nacrta zakona kojim se menjaju st. 1-3. člana 7. Zakona.

Članom 8. Nacrta zakona menja se član 8. Zakona i vrši se njegovo usklađivanje sa odredbom člana 20. stav 2. Ustava.

Članom 9. Nacrta zakona vrše se izmene određenih stavova, kao i dopuna člana 11. Zakona. Stav 2. tog člana Zakona usklađen je sa odgovarajućim rešenjima sadržanim u Zakonu o službenoj upotrebi jezika i pisma („Službeni glasnik RS", broj 45/ 91, 53/93, 67/ 93 i 48/ 94), jer je predviđeno da će jedinica lokalne samouprave, kada su ispunjeni zakonski uslovi, obavezno uvesti u ravnopravnu službenu upotrebu jezik i pismo nacionalne manjine svojim statutom. Takođe, uvedeno je i novo rešenje prema kome se obaveza jedinice lokalne samouprave precizira predviđanjem da se jezik i pismo nacionalne manjine u službenu upotrebu uvode najkasnije 90 dana od utvrđivanja ispunjenosti zakonom propisanih uslova. Istim članom Nacrta zakona predviđena je i izmena stava 6. tog člana. Propisanom izmenom stvara se osnov za dalje unapređenja položaja nacionalnih manjina u Republici Srbiji i razvoj politike u oblasti njihove zaštite posredstvom uređivanja pojedinih aspekata upotrebe jezika i pisma nacionalnih manjina. Tom odredbom predviđeno je da se u naseljenim mestima u jedinicama lokalne samouprave, čija je teritorija određena u skladu sa zakonom kojim se uređuje teritorijalna organizacija Republike Srbije, u kojima procenat pripadnika određene nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na teritoriji naseljenog mesta dostiže 15% prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva imena organa koji vrše javna ovlašćenja, nazivi jedinica lokalne samouprave, naseljenih mesta, trgova i ulica i drugi toponimi ispisuju i na jeziku dotične nacionalne manjine, prema njenoj tradiciji i pravopisu, i u slučaju da jezik te nacionalne manjine nije u službenoj upotrebi na teritoriji jedinice lokalne samouprave. Takvo rešenje dosledno omogućava upotrebu jezika nacionalnih manjina u sredinama u kojima je značajnije njihovo učešće u ukupnom stanovništvu. Istim članom Nacrta zakona predviđeno je i uvođenje novog stava 7. prema kome će skupština jedinice lokalne samouprave statutom utvrditi takva naseljena mesta imajući u vidu tradicionalnu naseljenost pripadnika nacionalne manjine i prethodno pribavljeno mišljenje nacionalnog saveta. Takođe, istim članom Nacrta zakona predviđeno je da se u dosadašnjem stavu 7. koji postaje stav 8. izvrši neophodna zamena reči: „Savezne Republike Jugoslavije" rečima „Republike Srbije", a reči „saveznim organima" rečima: „republičkim organima". Takođe, ovim članom Nacrta zakona predviđeno je da se izvrši dopuna dodavanjem novog stava 9. kojim je, u skladu sa Zakonom o službenoj upotrebi jezika i pisma, propisano da se pripadnici nacionalnih manjina čiji broj u ukupnom stanovništvu Republike Srbije ne dostiže 2% prema poslednjem popisu stanovništva mogu obratiti republičkim organima na svom jeziku i da imaju pravo da dobiju odgovor na tom jeziku preko jedinice lokalne samouprave u kojoj je jezik te nacionalne manjine u službenoj upotrebi. Ovim članom Nacrta zakona predviđeno je i da se dosadašnji stav 8. koji postaje stav 10. menja tako da propisuje da narodni poslanik koji pripada nacionalnoj manjini čiji broj u ukupnom stanovništvu Republike Srbije dostiže najmanje 2% prema poslednjem popisu stanovništva ima pravo da se obraća Narodnoj skupštini na svom jeziku. Istim članom Nacrta zakona izvršena je i dopuna dodavanjem novog stava 11. koji sadrži upućujuću normu prema kojoj će Narodna skupština obezbediti uslove za ostvarivanje prava narodnog poslanika da joj se obraća na svom jeziku.

Članom 10. Nacrta zakona predvi-

đena je dopuna Zakona dodavanjem novih članova 11a i 11b kojima se uređuje materija prevođenja i objavljivanja zbirke prečišćenih tekstova najznačajnijih zakona Republike Srbije (član 11a), kao i objavljivanja propisa autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave na jezicima nacionalnih manjina (član 11b). Novim članom 11a predviđeno je da ministarstvo nadležno za ostvarivanje prava nacionalnih manjina obezbeđuje prevođenje i objavljuje zbirke prečišćenih tekstova najznačajnijih zakona Republike Srbije čiji se predmet uređivanja u celini ili najvećim delom odnosi na ostvarivanje prava nacionalnih manjina, ali je takođe propisana i mogućnost da nacionalni savet nacionalne manjine resornom ministarstvu podnese predlog, uz obrazloženje da je to od posebnog značaja za ostvarivanje prava i sloboda nacionalne manjine, da resorno ministarstvo obezbedi prevođenje i objavljivanje zbirke prečišćenih tekstova određenih zakona iz svog zakonskog delokruga koji sadrže odredbe koje se odnose na ostvarivanje prava i sloboda nacionalnih manjina, odnosno uređuju društvene odnose koji su od posebnog značaja za nacionalne manjine. Izloženim odredbama u unutrašnjem zakonodavstvu stvara se pravna osnova za ispunjavanje obaveze iz člana 9. stav 3. Evropske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima („Službeni list SCG – Međunarodni ugovori", broj 18/2005) koja je preuzeta njenim potvrđivanjem da se na manjinskim jezicima nađu najznačajniji nacionalni zakonodavni tekstovi, a posebno oni koji se tiču lica koja koriste ove jezike. Novi član 11b sadrži odredbe prema kojima se propisi autonomne pokrajine objavljuju na jezicima nacionalnih manjina u skladu sa statutom i opštim aktima autonomne pokrajine, dok se propisi jedinica lokalne samouprave objavljuju na jezicima nacionalnih manjina, u skladu sa statutom i opštim aktima jedinica lokalne samouprave, u skladu sa zakonom. Izloženim odredbama obezbeđuje se sistemski kvalitet rešenja o objavljivanju propisa pokrajine i jedinice lokalne samouprave na jezicima nacionalnih manjina.

Članom 11. Nacrta zakona vrše se izmene i dopune u članu 12. Zakona. Predviđena je izmena stava 3. tog člana Zakona, kojom se, umesto postojećeg rešenja prema kojem je u finansiranju ustanova, društava i udruženja pripadnika nacionalnih manjina, u skladu sa svojim mogućnostima, učestvovala isključivo država, propisuje da, osim Republike, i pokrajina i jedinice lokalne samouprave mogu učestvovati u finansiranju, ali isključivo društava i udruženja nacionalnih manjina. Izloženo rešenje je u skladu i sa odredbama sistemskih zakona. Izmenama stava 5. koje su takođe predviđene ovim članom Nacrta zakona, uređuje se materija predstavljanja i zaštite kulturno-istorijskog nasleđa nacionalnih manjina. Umesto dosadašnjeg rešenja prema kome je obezbeđivanje predstavljanja takvog nasleđa bilo obaveza isključivo muzeja, arhiva i institucija za zaštitu spomenika kulture čiji je osnivač država, predloženim članom 10. ta se obaveza proširuje i na ustanove čiji je osnivač pokrajina i jedinica lokalne samouprave, ali se istovremeno precizira da je reč o kulturnom nasleđu od posebnog značaja za nacionalne manjine na teritoriji za koju su te ustanove nadležne, uz zadržavanje prava da predstavnici nacionalnih saveta učestvuju u odlučivanju o načinu predstavljanja takvog kulturno-istorijskog nasleđa. Predloženo je i dodavanje novog stava 6. kojim bi se predupredilo da ustanove kulture čiji je osnivač lokalna samouprava u nacionalno mešovitim sredinama u svojoj delatnosti zanemare kulturne potrebe, odnosno identitet i tradiciju nacionalnih manjina koje su tradicionalno nastanjene na toj teritoriji. U tom smislu, novim stavom se izričito predviđa da će takve ustanove u jedinici lokalne samouprave koja se smatra nacionalno mešovitom, svojim programima rada obezbediti sadržaje, mere, aktivnosti ili manifestacije kojima se čuva i promoviše kulturni identitet i tradicija nacionalnih manjina tradicionalno nastanjenih na njenoj teritoriji.

Članom 12. Nacrta zakona predviđene su izmene i dopune člana 13. Zakona koji uređuje materiju obrazovanja. Najpre je propisana dopuna postojećeg stava 1. prema kojoj bi, polazeći od rešenja koja postoje u praksi, pripadnici nacionalnih manjina imali pravo na vaspitanje i obrazovanje u ustanovama predškolskog, osnovnog i srednjeg vaspitanja i obrazovanja na svom jeziku, odnosno govoru čime se zapravo omogućava da pripadnici nacionalnih manjina koje nemaju standardizovani jezik izučavaju nastavne predmete od posebnog značaja za očuvanje njihovog identiteta, kao što je to slučaj sa predmetom maternji govor sa elementima nacionalne kulture. Istim članom Nacrta zakona predviđeno je i brisanje postojećeg stava 2. člana 13. Zakona, budući da je tom odredbom propisana obaveza države da stvori uslove za organizovanje obrazovanja na jeziku nacionalne manjine, ukoliko u trenutku donošenja zakona ne postoji obrazovanje na jeziku nacionalne manjine u okviru sistema javnog obrazovanja, a što je uveliko ispunjeno. U cilju usaglašavanja sa rešenjima sadržanim u sistemskim zakonima koji regulišu oblast obrazovanja i vaspitanja, predložene su izmene dosadašnjih stavova 6. i 7. koji postaju stavovi 5. i 6. U tom smislu, predviđeno je da nacionalni saveti nacionalnih manjina učestvuju u izradi nastavnih programa za predmete koji izražavaju posebnost nacionalnih manjina na jeziku, odnosno govoru nacionalnih manjina, dvojezične nastave i učenja jezika nacionalnih manjina sa elementima nacionalne kulture, kao i da se u cilju međusobne tolerancije nacionalnih manjina i većinskog stanovništva i obezbeđivanja interkulturalnosti, realizuju programi nastavnih i vannastavnih aktivnosti u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju o istoriji, kulturi i položaju nacionalnih manjina u Republici Srbiji.

Članom 13. Nacrta zakona vrši se izmena člana 14. Zakona i njegovo usaglašavanje sa sistemskim rešenjima kojima se uređuje oblast visokog obrazovanja, naročito onima kojima se garantuje autonomija visokoškolskih ustanova. U tom smislu, predviđa se da će se za potrebe obrazovanja na jeziku nacionalnih manjina u okviru visokog obrazovanja podržati razvijanje studijskih programa za vaspitače i nastavnike na jezicima nacionalnih manjina, u skladu sa zakonom koji uređuje visoko obrazovanje, kao i da visokoškolska ustanova može organizovati

lektorat na jezicima nacionalnih manjina gde studenti pripadnici nacionalnih manjina mogu da savladaju stručne termine i na jeziku nacionalne manjine. Istim članom Nacrta zakona precizira se i uloga države, odnosno pokrajine i jedinice lokalne samouprave u kreiranju kadrovskih kapaciteta za potrebe osnovnog i srednjeg obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina posredstvom odredbi prema kojima republika, pokrajina i jedinica lokalne samouprave mogu da pomažu stručno osposobljavanje nastavnika za potrebe takvog obrazovanja, a republika još i pospešuje međunarodnu saradnju sa ciljem da se pripadnicima nacionalnih manjina omogući da studiraju u inostranstvu na maternjem jeziku i da se tako stečene diplome priznaju u skladu sa zakonom.

Članom 14. Nacrta zakona vrši se izmena člana 15. stav 2. Umesto dosadašnjeg rešenja prema kome su domaće i strane organizacije, fondacije i privatna lica mogla, u skladu sa zakonom, da učestvuju u finansiranju obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina, a što je izazivalo izvesne nedoumice u pogledu mogućnosti da ti subjekti učestvuju i u finansiranju obrazovanja koje se sprovodi u javnim obrazovnim ustanovama, predloženim rešenjem se predviđa da ti subjekti mogu učestvovati u finansiranju privatnih obrazovnih ustanova, dok u ustanovama čiji je osnivač republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave mogu da učestvuju u obezbeđivanju sredstava za viši kvalitet obrazovanja i vaspitanja na jezicima nacionalnih manjina.

Članom 15. Nacrta zakona vrše se izmene i dopune člana 16. kojim je uređeno pravo izbora i upotrebe nacionalnih simbola i znamenja. Tim članom Nacrta zakona najpre je predviđeno da se u stavu 3. reč: „Savezni savet“ zameni rečju: „Savet ”. Predviđena je i izmena stava 4. kojom bi se preciziralo da se simboli i znamenja nacionalnih manjina mogu službeno isticati tek nakon objavljivanja odluke Saveta za nacionalne manjine o njihovom potvrđivanju, tokom državnih praznika Republike Srbije i, isključivo, potvrđenih praznika nacionalne manjine, na zgradama i u prostorijama lokalnih organa i organizacija sa javnim ovlašćenjima, i to ne samo na područjima na kojima je jezik nacionalne manjine u službenoj upotrebi, već i na onima koja su eventualno utvrđena odlukom o potvrđivanju simbola. Na taj način izbegavaju se eventualne nejasnoće u vezi sa mogućnošću službenog isticanja simbola nacionalne manjine pre objavljivanja odluke o njihovom potvrđivanju, kao i tokom praznika manjine koji nisu potvrđeni u skladu sa odredbama Zakona, ali se i dopušta mogućnost da se službeno ističu i simboli nacionalnih manjina čiji jezici nisu u službenoj upotrebi ni u jednoj jedinici lokalne samouprave. Predloženim izmenama stava 5, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgled i upotreba državnih simbola Republike Srbije, uređuje se pitanje državnog simbola koji se uz znamenja i simbole nacionalne manjine, ističe prilikom obeležavanja državnog praznika Republike Srbije, uz preciziranje da je reč o Državnoj zastavi Republike Srbije i Malom grbu Republike Srbije. Istim članom vrši se i dopuna člana 16. Zakona tako što se novim stavom 6. propisuje da se uz znamenja i simbole nacionalne manjine, prilikom obeležavanja potvrđenog praznika nacionalne manjine, obavezno ističu Narodna zastava Republike Srbije i Mali grb Republike Srbije, na način ustanovljen zakonom kojim se uređuje izgled i upotreba državnih simbola Republike Srbije, dok se novim stavom 7. uređuje do sada neregulisano pitanje upotrebe simbola nacionalne manjine na ulazu u službene prostorije nacionalnog saveta tako što se predviđa da se simboli nacionalne manjine, na tom mestu, mogu, na prigodan način, uz državne simbole Republike Srbije, isticati tokom čitave godine.

Članom 16. Nacrta zakona vrše se izmene člana 18. stav 1. Predviđa se da, u cilju očuvanja, unapređenja i zaštite nacionalnih, etničkih, verskih, jezičkih i kulturnih posebnosti pripadnika nacionalnih manjina i u cilju ostvarivanja njihovih prava, Vlada Republike Srbije obrazuje Savet za nacionalne manjine, pri čemu se određuje da je to telo, po svojoj prirodi, stalno radno telo Vlade. Stavom 2. Opredeljeni su zadaci Saveta, dok se stavom 3. predviđa da su članovi Saveta rukovodioci organa državne uprave i službi Vlade u čiji delokrug spadaju pitanja od značaja za položaj nacionalnih manjina, kao i predsednici nacionalnih saveta nacionalnih manjina. Novim stavom 4. propisuje se da će Vlada svojim rešenjem imenovati članove Saveta i odrediti organ državne uprave, odnosno službu Vlade zaduženu da pruža stručnu i administrativno-tehničku podršku radu Saveta.

Članom 17. Nacrta zakona menja se član 19. koji uređuje materiju nacionalnih saveta nacionalnih manjina. Budući da je postojanje nacionalnih saveta prvi put predviđeno upravo ovim Zakonom, ali da su pojedina rešenja uvrštena u kasnije usvojeni Ustav, kao i da je materija izbora i ovlašćenja nacionalnih saveta podrobnije regulisana Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina („Službeni glasnik RS“, br. 72/09, 20/14- US i 55/14), predlagač se opredelio da ovim Zakonom načelno reguliše pitanja smisla izbora nacionalnih saveta (stav 1.), njihovu ulogu i karakter (st. 2. i 3.), principe na kojima se formiraju (stav 4.), uz upućujuću odredbu prema kojoj će se ovlašćenja, postupak izbora, finansiranje i druga pitanja od značaja za rad nacionalnih saveta urediti posebnim zakonom (stav 5.).

Članom 18. Nacrta zakona vrši se izmena člana 20. Budući da je postojanje Budžetskog fonda za nacionalne manjine predviđeno i Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina čijim članom 119. je izričito predviđeno da nacionalni saveti učestvuju u postupku raspodele sredstava tog fonda koja se dodeljuju javnim konkursom, predloženim izmenama propisano je da će se finansiranje programa i projekata u oblasti kulture, obrazovanja, obaveštavanja i službene upotrebe jezika i pisma nacionalnih manjina sredstvima iz tog fonda uređuje posebnim zakonom.

Članom 19. Nacrta zakona predviđeno je brisanje postojećeg člana 21. Zakona kojim je predviđeno da se prilikom zapošljavanja u javnim službama, uključujući policiju, vodi računa o nacionalnom sastavu stanovništva, odgovarajućoj zastupljenosti i o poznavanju jezika koji se govori na područja organa ili službe.

Imajući u vidu da je Nacrtom zakona izričito predviđeno preduzimanje mera za unapređenje pune i efektivne ravnopravnosti u zapošljavanju u javnom sektoru, kao i činjenicu da je članu 77. stav 2. Ustava propisano da se pri zapošljavanju u državnim organima, javnim službama, organima autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave vodi računa o nacionalnom sastavu stanovništva i odgovarajućoj zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina, predlagač stoji na stanovištu da član 21. Zakona treba brisati.

Članom 20. Nacrta zakona predviđeno je brisanje člana 23. Prema tom članu, pripadnici nacionalnih manjina i nacionalni saveti nacionalnih manjina mogu, u cilju zaštite svojih prava, podneti tužbu za naknadu štete nadležnom sudu (stav 1.), dok su, prema stavu 2. nacionalni saveti nacionalnih manjina ovlašćeni da ulože ustavnu žalbu Ustavnom sudu u slučaju da procene da je došlo do povrede ustavnih prava i sloboda pripadnika nacionalne manjine, ili u slučaju da im se obrati pripadnik nacionalne manjine koji smatra da je povređen u svojim ustavnim pravima i slobodama. Imajući u vidu da je članom 22. stav 1. Ustava propisano da svako ima pravo na sudsku zaštitu ako mu je povređeno ili uskraćeno neko ljudsko ili manjinsko pravo zajemčeno Ustavom, kao i pravo na uklanjanje posledica koje su povredom nastale, kao i da je odgovarajućim odredbama Ustava i Zakona o Ustavnom sudu regulisano pitanje ko može podneti ustavnu žalbu, predlagač stoji na stanovištu da izložene odredbe člana 23. treba brisati.

Članom 21. Nacrta zakona vrši se dopuna Zakona uvođenjem posebnog dela koji sadrži kaznene odredbe. Na taj način će se obezbediti dosledno poštovanje i delotvorna primena zakonskih odredbi. Novim čl. 22a-22v propisuju se prekršaji, odnosno privredni prestupi i utvrđuju novčani iznosi kazni za organizacije koje vrše javna ovlašćenja, pravna lica i odgovorna lica u njima koja ih skrive. Predviđeni su privredni prestupi, odnosno prekršaji za slučaj da su naziv organa odnosno organizacije ispisani suprotno zakonskim odredbama (član 22a), za slučaj da se kao simbol i znamenje nacionalne manjine, službeno, odnosno javno predstavlja, ističe ili koristi simbol i znamenje druge države, ili da se za praznik nacionalne manjine službeno, odnosno javno koristi naziv praznika koji nije potvrđen od strane Saveta za nacionalne manjine i objavljen u „Službenom glasniku Republike Srbije" (član 22b), kao i za slučaj da simboli i znamenja nacionalne manjine nisu istaknuti ili su istaknuti protivno odredbama zakona, odnosno da uz znamenja i simbole nacionalne manjine pri službenoj upotrebi nisu istaknuta i znamenja i simboli Republike Srbije (član 22v).

Članom 22. Nacrta zakona propisano je da će se imena organa koji vrše javna ovlašćenja, nazivi jedinica lokalne samouprave, naseljenih mesta, trgova i ulica i drugi toponimi ispisati u skladu sa članu 9. ovog zakona najkasnije do 1. januara 2018. godine dok je članom 23. Nacrta zakona normirano da će skupština jedinice lokalne samouprave utvrditi naseljena mesta iz člana 9. ovog zakona u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 24. Nacrta zakona uređuje stupanje na snagu ovog zakona.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENjE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. ANALIZA EFEKATA PROPISA

Za Nacrt zakona nije potrebno izraditi analizu efekata zakona, s obzirom na to da se njime ne stvaraju nove obaveze za privredne i druge subjekte.

IZVEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI O NACRTU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI PRAVA I SLOBODA NACIONALNIH MANjINA

I. Pravni okvir, period i način sprovođenja javne rasprave

Odbor za pravni sistem i državne organe Vlade Republike Srbije, na osnovu člana 33. stav 4. Zakona o Vladi („Službeni glasnik RS“, br. 55/05, 71/05-ispravka, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - US, 72/12, 7/14-US, 44/14) i člana 41. stav 3. Poslovnika Vlade („Službeni glasnik RS”, br. 61/06 – prečišćen tekst, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14), na sednici održanoj 6. decembra 2016. godine, doneo je Zaključak 05 Broj: 011-11670/2016 kojim se određuje sprovođenje javne rasprave o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i utvrdio Program javne rasprave, a na predlog Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave.

Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (u daljem tekstu: Nacrt zakona) sačinila je Posebna radna grupa obrazovana Rešenjem ministra državne uprave i lokalne samouprave broj:119-01-00218/2015-08 od 31. oktobra 2016. godine u koju su imenovani predstavnici Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Ministarstva kulture i informisanja, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo, Kancelarije za ljudska i manjinska prava, Koordinacionog tela za opštine Preševo, Bujanovac i Medveđa, Republičkog zavoda za statistiku, Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, nacionalnih saveta mađarske, rumunske, slovačke i bošnjačke nacionale manjine, Kancelarije Saveta Evrope u Beogradu i eksperti OEBS-a.

Javna rasprava sprovedena je u periodu od 8. do 28. decembra 2016. godine. Tekst Nacrta zakona bio je objavljen na sajtu Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave www.mduls.gov.rs i na portalu e-uprave, a zainteresovani su mogli svoje primedbe, predloge i sugestije da dostavljaju Ministarstvu na elektronsku adresu ljiljana.bekcic@mduls.gov.rs ili u pisanoj formi na adresu: Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, Beograd, Birčaninova 6.

Tokom javne rasprave 22. decembra 2016. godine održan je Okrugli sto, kojem su prisustvovali članovi Radne grupe i predstavnici državnih organa, nacionalnih saveta nacionalnih manjina, međunarodnih organizacija i civilnog sektora.

II. Učesnici javne rasprave

U javnoj raspravi učestvovali su državni organi, organi AP Vojvodine, nacionalni saveti nacionalnih manjina, političke stranke i pokreti, udruženja građani i pojedinci. Na e-mejl adresu Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave primedbe, predloge i sugestije na Nacrt zakona dostavili su učesnici u javnoj raspravi i to: Zaštitnik građana, Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine, nacionalni saveti albanske i hrvatske nacionalne manjine, Ruben Fuks, predsednik Saveza jevrejskih opština Srbije, Srpski pokret Dveri, Mađarski pokret, Mreža za interkulturalnost koju čine sledeća udruženja građana: Centar za istraživanje etniciteta, Centar za regionalizam, JUKOM – Komitet pravnika za ljudska prava, Beogradski centar za ljudska prava, CDCS, Urban – In, Damad –In, Liga Roma i Nacionalni konvent o Evropskoj uniji, Aleksandar Marton, odbornik u SO Zrenjanin.

III. Analiza rezultata javne rasprave

1. Primedbe i sugestije načelnog karaktera

Analizirajući dostavljene primedbe, predloge i sugestije učesnika javne rasprave na tekst Nacrta zakona, kao i usmena izlaganja na održanom okruglom stolu, može se konstatovati sledeće:

- Svi učesnici javne rasprave upoznati su sa razlozima i karakterom predloženih izmena Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina koje se sastoje u tri grupe izmena: 1. usklađivanju sa ustavnim rešenjima i odgovarajuće nomotehničke izmene, 2. uvrštavanju u Zakon rešenja iz Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina koji je Vlada Republike Srbije usvojila na osnovu Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 23. i 3. unošenju u Zakon kaznenih odredbi kojima će se obezbediti dosledno poštovanje i delotvorna primena zakonskih odredbi.
- Većina učesnika javne rasprave podržala je rešenja koja se odnose na nomotehničke izmene i kaznene odredbe.
- Većina učesnika javne rasprave dostavila je konkretne primedbe, predloge i sugestije.
- Deo učesnika javne rasprave dostavio je, ili izložio, načelne primedbe: da Nacrtom zakona nisu otklonjene do

sada uočene prepreke koje su dovodile do nemogućnosti dosledne i efikasne primene, odnosno problema u ostvarivanju prava propisanih Zakonom, iako se kao razlog za donošenje zakona obrazlaže potreba da se pojedina rešenja prilagođavaju stvarnim potrebama unapređenja položaja nacionalnih manjina; da Nacrt zakona nije predvideo kako da vlasti u Republici Srbiji tumače ovaj zakon i odnos sa drugim zakonima, tako što bi izričito predvideo primenu ovog zakona u slučaju da prema odredbama drugih zakona pripadnici nacionalnih manjina imaju manje prava, odnosno da se, u slučaju da se propisima na drugačiji način uređuje ostvarivanje prava, primenjuje propis koji obezbeđuje veća prava; da su se zbog toga što se Nacrtom zakona menja više od 20 članova osnovnog teksta, a što je u suprotnosti sa jedinstvenim metodološkim pravilima za izradu propisa, stekli uslovi da se pristupi izradi novog zakona, kao i da su u predloženom tekstu uglavnom sadržane formulacije u futuru.

2. Konkretne primedbe, predlozi i sugestije

Konkretne primedbe, predlozi i sugestije odnose se na pojedine članove Nacrta zakona, od kojih izdvajamo:

- Da se preciznije odredi definicija nacionalne manjine na način koji odgovara realnosti i potrebama građana koji se tako osećaju i opredeljuju tako da brojnost etničke zajednice ne treba, niti sme, da bude jedini kriterijum za priznavanje kolektivnih prava na osnivanje nacionalnih saveta, odnosno da se izostavi definicija nacionalne manjine iz osnovnog teksta Zakona, jer je arbitrarno određivanje broja građana koji se prilikom popisa deklarisao da pripada nekoj od manjina kao tačka razlikovanja priznavanja ili nepriznavanja statusa manjine diskriminacija brojem, odnosno reprezentativnošću grupe. Bilo je i sugestija da postojeća, „otvorena“ definicija koja omogućava punu slobodu manjinskih etničkih grupa da zahtevaju priznanje etno-kulturnih identiteta i da na osnovu toga ostvaruju priznata prava, kao izvor pravne nesigurnosti, zahteva ili nabrajanje nacionalnih manjina u budućem zakonu (što se može učiniti i eventualnom promenom Ustava), ili utvrđivanjem tačnih, dovoljno promišljenih i jasno obrazloženih kriterijuma za priznavanje statusa nacionalne manjine.

- Da se izmeni član 4. Nacrta zakona kojim je predviđena primena afirmativnih mera i to na sledeći način:

- Da se u stav 1. koji propisuje da organi vlasti u Republici Srbiji mogu u skladu sa Ustavom i zakonom da donose propise, pojedinačne pravne akte i da preduzimaju mere u cilju obezbeđenja pune i efektivne ravnopravnosti nacionalnih manjina i pripadnika nacionalnih manjina koje su u suštinski nejednakom položaju sa ostalim građanima formulacija „sa ostalim građanima“ zameni formulacijom „pripadnicima većinske nacije“, kao i da se izostavi formulacija „koje su u suštinski nejednakom položaju“, ili da se, sa druge strane, u postojeću odredbu uvrsti da se takve mere preduzimaju ako su usmerene na uklanjanje izrazito nepovoljnih uslova života koji ih posebno pogađaju.

- Da rešenja sadržana u stavu 3. tog člana Nacrta zakona suštinski ne definišu meru afirmativne akcije, niti postavljaju cilj koji bi njome trebalo ostvariti, i da, u tom smislu, postoje dva problema: a) u svim ostalim odredbama Nacrta zakona ostvarivanje prava nacionalnih manjina podrazumeva da je Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina akt iste pravne snage kao i ostali zakoni u pravnom sistemu, dok mu se formulacijom člana 4. stava 3. daje prioritet u odnosu na propise kojima se reguliše radno-pravni status i b) drugim propisima nije uređeno pod kojim uslovima, na osnovu kojih konkretnih mera i na osnovu kojih kriterijuma pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju prednost prilikom zapošljavanja.

- Predloženo je takođe, da se u članu 5. stav 2. Nacrta zakona kojim je predviđeno da pripadnici nacionalnih manjina koji to žele imaju pravo da se podaci o njihovoj nacionalnoj pripadnosti upišu u službene evidencije i zbirke ličnih podataka, kada je to predviđeno posebnim zakonom, uvrsti da se to pravo odnosi i na javne isprave, a što je formulisano i Akcionim planom.

- Da se u stavu 5. člana 4. Nacrta zakona koji se odnosi na zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim organima vlasti utvrdi ko ima pravo na ovakve mere (nabrajanjem ili određivanjem procenata), odnosno da se izričito propiše da nacionalne manjine imaju pravo na zastupljenost u predstavničkim telima u skladu sa afirmativnim merama, a naročito brojčano manje manjine, ili da nacionalne manjine imaju pravo na određeni broj mandata u predstavničkim telima na republičkom, pokrajinskom i lokalnom nivou.

- Da se dopuni član 9. Nacrta zakona kojim se dopunjuje član 11. stav 2. osnovnog teksta, a kojim se propisuje da će jedinica lokalne samouprave obavezno svojim statutom uvesti u službenu upotrebu jezik i pismo nacionalne manjine kada su ispunjeni zakonom propisani uslovi, tako što bi se osmislio način na koji će se obezbediti neposredna primena zakonske odredbe koja garantuje službenu upotrebu nekog jezika i pisma, a što bi se moglo rešiti propisivanjem da jedinica lokalne samouprave uvodi jezik nacionalne manjine u službenu upotrebu najkasnije 90 dana od utvrđivanja ispunjenosti zakonom propisanih uslova, kao i propisivanjem odgovarajućih kazni za jedinicu lokalne samouprave ukoliko ne uvede jezik u službenu upotrebu. Takođe je predloženo da se procentualno učešće pripadnika nacionalnih manjina, kao uslov za obavezno uvođenje jezika i pisma nacionalne manjine u službenu upotrebu u jedinici lokalne samouprave, sa postojećih 15% smanji na 10%.

- Da se umesto postojeće odredbe prema kojoj narodni poslanik koji pripada nacionalnoj manjini čiji broj u ukupnom stanovništvu Republike Srbije dostiže 2% ima pravo da se obraća Narodnoj skupštini na svom jeziku predvidi rešenje prema kome to pravo ima narodni poslanik koji pripada nacionalnoj manjini čiji je jezik u službenoj upotrebi na teritoriji AP Vojvodine, ili jedinica lokalne samouprave, kao i da to pravo ima i narodni poslanik koji pripada nacionalnim manjinama čiji broj pripadnika u ukupnom stanovništvu Republike Srbije čini najmanje 1%.

- Da se u odredbi kojom se propisuje da Republika, pokrajina i jedinice lokalne samouprave mogu učestvovati u finansiranju društava i udruženja nacionalnih manjina umesto reči „mogu“ unese reč „učestvuju“, odnosno „će“.

- Da odgovarajuća odredba Nacrta

zakona u kojoj se ostvarivanje prava na zaštitu kulturnog identiteta dovodi u vezu sa teritorijom jedinice lokalne samouprave koja se smatra nacionalno mešovitom nije dobro rešenje, jer procenti, odnosno kriterijumi na osnovu kojih se jedinici lokalne samouprave priznaje takav status nisu jasno definisani i nije poznato šta su razlozi zbog kojih su propisani baš ti procenti.

- Da nije prihvatljivo predloženo brisanje člana 13. stava 2. osnovnog teksta koje je propisano članom 12. Nacrta zakona, a prema kome je, ukoliko u trenutku donošenja zakona ne postoji obrazovanje na jeziku nacionalne manjine u okviru sistema javnog obrazovanja, država dužna da stvori uslove za organizovanje obrazovanja na jeziku nacionalne manjine, a do tada obezbedi dvojezičnu nastavu, ili izučavanje jezika nacionalne manjine sa elementima nacionalne kulture. U vezi sa članom 12. Nacrta zakona istaknuta je i sugestija da u odredbi u kojoj se predviđa da se u cilju međusobne tolerancije i suživota nacionalnih manjina i većinskog stanovništva realizuju programi nastavnih i vannastavnih aktivnosti o istoriji, kulturi i položaju nacionalnih manjina u Republici Srbiji opredeljenje stavlja na segregativni model multikulturalnosti koji je suprotan prirodi multietničnosti Srbije i da zbog toga ciljeve u tom stavu treba zameniti sa pojmovima „integracija“, ili „interkulturalnost“.

- Da se predloženim izmenama člana 14. kojima je predviđeno da će se za potrebe obrazovanja na jeziku nacionalne manjine u okviru visokog obrazovanja podržati razvijanje studijskih programa za vaspitače i nastavnike, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje, kao i da visokoškolska ustanova može organizovati lektorat na jezicima nacionalnih manjina, predstavlja snižavanje dostignutog nivoa zaštite ljudskih i manjinskih prava, jer važeća verzija predviđa obavezu države da obezbedi katedre i fakultete.

- Da se drugačije uredi članstvo u Savetu za nacionalne manjine tako što bi se propisalo da su, osim rukovodilaca organa državne uprave i službe Vlade u čiji delokrug spadaju pitanja od značaja za nacionalne manjine, članovi još i predstavnici nacionalnih saveta koje predlažu nacionalni saveti (umesto postojećeg rešenja prema kome su to predsednici nacionalnih saveta), kao i stručnjaci u oblasti multikulturalnosti i etniciteta i predstavnici civilnog sektora.

- Da je, u vezi sa organizacijom i načinom rada nacionalnih saveta nacionalnih manjina, racionalnije da se u Nacrtu zakona predloži njihova decentralizacija, odnosno da se propiše način izbora, organizacija, rada, nadležnosti i finansiranje manjinskih samouprava na lokalnom (mesnom nivou), predloži način izbora nacionalnih saveta na državnom nivou koji bi bio jasno povezan sa prethodno izabranim članovima manjinskih samouprava u lokalnim zajednicama i predlože nadležnosti i međusobni odnosi između centralnih i manjinskih samouprava.

- Da rešenje sadržano u Nacrtu zakona prema kome će se finansiranje programa i projekata u oblasti kulture, obrazovanja, obaveštavanja i službene upotrebe jezika i pisma sredstvima iz Budžetskog fonda urediti posebnim zakonom nije racionalno, jer je pitanje finansiranja prava iz oblasti kulturne autonomije suštinski vezano za ostvarivanje prava uređenih članom 4. i čl. 9-13, kao i da je, pored načina finansiranja, potrebno rešiti i pitanja u vezi sa ustanovljavanjem, organizacijom, nadležnostima, odlučivanjem i odgovornošću Budžetskog fonda.

IV Razmatranje konkretnih predloga i sugestija

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave razmotrilo je sve dostavljene primedbe, predloge i sugestije učesnika u javnoj raspravi.

Većinu konkretnih primedbi, predloga i sugestija Ministarstvo nije bilo u mogućnosti da prihvati kako zbog toga što jednim delom nisu u duhu koncepta na kojem se zakon zasniva, tako i zbog toga što u značajnoj meri odudaraju od sistemskih rešenja, zalaze u materiju koja treba da bude regulisana posebnim zakonima, ili predstavljaju kritiku već postojećih i važećih rešenja sadržanih u drugim zakonima.

U tom smislu, najpre treba istaći da Ministarstvo nije prihvatilo predloge i sugestije u vezi sa izmenom postojećeg i važećeg određenja nacionalne manjine. Određenje nacionalne manjine izazvalo je veliko interesovanje za diskusiju i dostavljeno je više sugestija i mišljenja, ali Ministarstvo stoji na stanovištu da važeće određenje pojma nacionalne manjine ne treba menjati i da kriterijum reprezentativnosti u postojećoj definiciji, tim pre što nije izričito numerički određen, nije diskriminatoran. Štaviše, takav stav Ministarstva ima i svoje utemeljenje u praksi nadležnih međunarodnih tela. U tom smislu, treba istaći da Savetodavni komitet Saveta Evrope koji pomaže Komitetu ministara Saveta Evrope u procesu nadgledanja sprovođenja Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, a koji čine priznati i nepristrasni autoriteti u oblasti zaštite nacionalnih manjina, u odeljku 23. svog Mišljenja o sprovođenju Okvirne konvencije u okviru prvog ciklusa monitoringa “smatra pozitivnim činjenicu da ova definicija pokriva veliki broj grupa...uključujući i one koje su brojčano male”. Budući da se prema članu 18. stav 3. Ustava, odredbe o ljudskim i manjinskim pravima tumače u korist unapređenja vrednosti demokratskog društva, saglasno važećim međunarodnim standardima ljudskih i manjinskih prava, kao i praksi međunarodnih institucija koje nadziru njihovo sprovođenje, jasno je da se postojeće određenje nacionalne manjine sadržano u zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina ne može smatrati diskriminatornim.

Ministarstvo stoji na stanovištu da nisu osnovane kritike upućene odgovarajućim odredbama Nacrta zakona kojima se uređuje primena afirmativnih mera, kako zbog toga što definisanje, odnosno utvrđivanje vrste takvih mera (kvote, preferencijalni tretman, itd.) u korist pripadnika nacionalnih manjina u oblasti radnih odnosa u javnom sektoru realno nije moguće unapred utvrditi ovim zakonom (to je zaista materija posebnih zakona), već i zbog toga što nije tačna tvrdnja da cilj takvih mera nije postavljen, budući da je propisano da takve mere traju do postizanja odgovarajuće zastupljenosti koja će biti utvrđena tim zakonima (moguće je da to bude procentualno učešće srazmerno učešću pripadnika nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu Republike, ili na području organa, ili će odgovarajuća zastupljenost biti određena spram učešća govornika određenog jezika, itd), a što sve (kako vrsta mera, tako i bliže uređivanje opšteg cilja odgovarajće zastupljenosti) može da

bude različito regulisano u zavisnosti od ciljeva društvene politike i stoga ne može, unapred i na jednoobrazan način, da bude regulisano ovim zakonom za sve nivoe teritorijalne organizacije i sve delove javnog sektora. Zbog toga što predstavljaju rešenja u vezi sa materijom koja treba da bude uređena posebnim zakonima nisu prihvaćeni ni predlozi i sugestije koji se odnose na propisivanje prava na određeni broj mandata u predstavničkim telima (materija zakona kojima se uređuje izbor narodnih poslanika i lokalni izbori, kao i materija koja se uređuje opštim aktima autonomne pokrajine), na organizaciju i način rada nacionalnih saveta, kao i na finansiranje programa i projekata sredstvima iz Budžetskog fonda (materija Zakona o nacionalnim savetima). Razume se da izložene primedbe i sugestije mogu da budu od značaja za pripremu izmena i dopuna tih zakona i Ministarstvo će ih, u okviru svog delokruga rada, kao i saradnje sa drugim nadležnim organima, svakako uzeti u obzir u slučaju izmena navedenih zakona. Takođe, Ministarstvo nije prihvatilo da se u stavu 1. člana 4. Nacrta zakona koji propisuje da organi vlasti u Republici Srbiji mogu u skladu sa Ustavom i zakonom da donose propise, pojedinačne pravne akte i da preduzimaju mere u cilju obezbeđenja pune i efektivne ravnopravnosti nacionalnih manjina i pripadnika nacionalnih manjina koje su u suštinski nejednakom položaju sa ostalim građanima formulacija „sa ostalim građanima“ zameni formulacijom „pripadnicima većinske nacije“, kao i da se izostavi formulacija „koje su u suštinski nejednakom položaju“, ili da se, sa druge strane, u postojeću odredbu uvrsti da se takve mere preduzimaju ako su usmerene na uklanjanje izrazito nepovoljnih uslova života koji ih posebno pogađaju. Naime, Primenu afirmativnih mera uređuje i Ustav, ali na različite načine. U osnovnim načelima o ljudskim i manjinskim pravima, Ustav je u članu 21. stav 4. predvideo da se diskriminacijom ne smatraju posebne mere koje Republika Srbija može uvesti radi postizanja pune ravnopravnosti lica ili grupe lica koja su suštinski u nejednakom položaju sa ostalim građanima. Sa druge strane, član 76. stav 3. Ustava propisuje da se diskriminacijom ne smatraju posebni propisi i privremene mere koje Republika Srbija može uvesti u ekonomskom, socijalnom, kulturnom i političkom životu, radi postizanja pune ravnopravnosti između pripadnika nacionalne manjine i građana koji pripadaju većini, ako su usmerene na uklanjanje izrazito nepovoljnih uslova života koji ih posebno pogađaju. Primetno je da se u izloženim odredbama Ustava na različite načine određuje osnov, odnosno razlog primene afirmativnih mera, kao i njihovi beneficijari, tako da bi, ukoliko bi se u sferi manjinske zaštite primenjivala isključivo odredba člana 76. stav 3. takve mere mogle biti predviđene samo u korist pripadnika nacionalnih manjina i samo u slučaju da su usmerene na uklanjanje izrazito nepovoljnih uslova života koji ih posebno pogađaju, a što je i kritikovano od strane relevantnih međunarodnih tela. Zbog toga je odredba koja je sadržana u Nacrtu zakona zasnovana na članu 21. stav 4. Ustava i njom je predviđeno da se takve mere donose, odnosno preduzimaju u korist kako nacionalnih manjina kao grupa, tako i pripadnika nacionalnih manjina koje su u suštinski nejednakom položaju. Sa druge strane, ukoliko se odredba Nacrta zakona zasniva na članu 21. stav 4. Ustava, utoliko je u istom duhu potrebno urediti i pitanje koja grupa je referentna za sagledavanje položaja beneficijara takvih mera, a prema članu 21. stav 4. Ustava, ta grupa je određena kao „ostali građani“.

Ministarstvo nije prihvatilo predlog da se u članu 5. stav 2. Nacrta zakona kojim je predviđeno da pripadnici nacionalnih manjina koji to žele imaju pravo da se podaci o njihovoj nacionalnoj pripadnosti upišu u službene evidencije i zbirke ličnih podataka, kada je to predviđeno posebnim zakonom, uvrsti da se to pravo odnosi i na javne isprave, a što je formulisano i Akcionim planom, budući da je članom 161. Zakona o opštem upravnom postupku (“Sl. list SRJ“, br. 33/97 i 31/2001 i „Sl .glasnik RS“, br. 30/2010) propisano da organi izdaju uverenja, odnosno druge isprave o činjenicama o kojima vode službenu evidenciju (stav 1.), kao i da takva uverenja i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija moraju biti izdata saglasno podacima iz službene evidencije i da imaju značaj javnih isprava (stav 2.). Ministarstvo stoji na stanovištu da izložena odredba Zakona o opštem upravnom postupku predstavlja dovoljan pravni osnov koji omogućava da se podaci o nacionalnoj pripadnosti pripadnika nacionalnih manjina upišu i u javne isprave.

Ministarstvo nije prihvatilo određeni broj primedbi i sugestija zbog toga što odudaraju od rešenja sadržanih u sistemskim zakonima. U tom smislu, odbačene su sugestije da se odredba prema kojoj Republika, pokrajina i jedinica lokalne samouprave mogu da učestvuju u finansiranju društava i udruženja nacionalnih manjina preformuliše u obavezu svih nivoa javne vlasti da takva društva i udruženja finansiraju, budući da projektno sufinansiranje društava i udruženja predviđeno posebnim zakonima podrazumeva i mogućnost da se na javne pozive za projektno finansiranje ne jave društva i udruženja pripadnika nacionalnih manjina, baš kao što podrazumeva i mogućnost da u slučaju njihovog učešća predlozi projekta koje podnose ne zadovoljavaju kriterijume iz konkursa, a što svakako ne može da bude praćeno zakonskom obavezom različitih nivoa vlasti da finansiraju sva društva i udruženja pripadnika nacionalnih manjina. Iz istog razloga odbačene su i kritike predloženih izmena člana 14. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, jer postojeća obaveza države da obezbedi katedre i fakultete za potrebe obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina ne odgovara Ustavom proklamovanoj i Zakonom o visokom obrazovanju bliže uređenoj autonomiji univerziteta koja, između ostalog, podrazumeva i pravo na utvrđivanje studijskih programa.

Deo primedbi i sugestija nije prihvaćen, jer predstavlja odstupanje od koncepta na kojem se Nacrt zakona zasniva i narušavanje njegovog unutrašnjeg sistemskog kvaliteta. To je najpre slučaj sa predlogom da pravo da se obraćaju Narodnoj skupštini na svom maternjem jeziku imaju i poslanici koji pripadaju nacionalnim manjinama čiji su jezici u službenoj upotrebi u autonomnim pokrajinama i jedinicama lokalne samouprave, budući da ne postoji veza između službene upotrebe jezika i pisama nacionalnih manjina u autonomnim pokrajinama i jedinicama lokalne samouprave sa pravom na obraćanje Narodnoj skupštini na maternjem jeziku, a otvoreno je i pitanje da li postoje opravdani razlozi zbog kojih bi se takvi narodni po-

slanici Narodnoj skupštini, kao centralnom predstavničkom telu koje predstavlja sve građane Republike Srbije, obraćali na svom jeziku. Sa druge strane, čini se potpuno opravdanim da se zadrži odredba prema kojoj to pravo imaju narodni poslanici koji pripadaju nacionalnim manjinama čiji broj u ukupnom stanovništvu dostiže 2%, jer je taj procenat predviđen i kao uslov za uživanje i ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina da se državnim organima obrate na svom jeziku i da dobiju odgovor na svom jeziku. Iz istog razloga nije prihvaćen predlog da se obaveza službenog isticanja nacionalnih simbola nacionalnih manjina proširi na celu godinu, jer ne postoji razlog da se simboli jedne nacionalne zajednice kojima se izražava pripadnost toj zajednici službeno ističu tokom čitave godine na zgradama i u prostorijama lokalnih organa i organizacija sa javnim ovlašćenjima.

U ovu grupu spada i predlog da se članstvo u Savetu za nacionalne manjine uredi na drugačiji način. Ministarstvo smatra da bi se propisivanjem da su, osim rukovodilaca organa državne uprave i službi Vlade, članovi Saveta predstavnici nacionalnih saveta koje predlažu nacionalni saveti, umesto postojećeg rešenja prema kome su to predsednici nacionalnih saveta, na određeni način umanjio značaj ovog tela i da takvo rešenje ne bi u potpunosti bilo u skladu sa potrebom institucionalizovanja dijaloga između čelnih ljudi nadležnih državnih organa i nacionalnih saveta. Takođe, Ministarstvo stoji na stanovištu da bi uvođenje u članstvo Saveta stručnjaka u oblasti multikulturalnosti i etniciteta, kao i predstavnika civilnog sektora, sa jedne strane bilo od značaja za ostvarivanje pojedinih zadataka Saveta (kao što je to slučaj sa praćenjem i razmatranjem ostvarivanja prava nacionalnih manjina i stanja međunacionalnih odnosa u Republici Srbiji), dok bi, sa druge strane, u određenoj meri, umanjilo mogućnost da nacionalni saveti u neposrednom dijalogu sa predstavnicima državnih organa učestvuju u ostvarivanju zadataka Saveta koji su od značaja za njihov položaj i rad (kao što je to slučaj sa praćenjem ostvarivanja saradnje nacionalnih saveta sa državnim, pokrajinskim i lokalnim organima i razmatranjem uslova za rad nacionalnih saveta), ili autoritativno odlučuju o pitanjima u kojima predstavljaju nacionalne manjine (predlaganje nacionalnih simbola, znamenja i praznika i učestvovanje u odlučivanju o njihovom potvrđivanju). Članstvo stručnjaka u oblasti multikulturalnosti i etniciteta, kao i predstavnika civilnog sektora u Savetu za nacionalne manjine, kao stalnog radnog tela Vlade čije članove svojim rešenjem imenuje Vlada, otvorilo bi niz pitanja, od načina utvrđivanja njihove stručnosti, do njihovih prava i obaveza u Savetu, a budući da postoje značajni i delotvorni mehanizmi posredstvom kojih stručna javnost i zainteresovane organizacije civilnog društva mogu da doprinesu ostvarivanju zadataka Saveta, naročito onih koji su stručnog karaktera, Ministarstvo nije prihvatilo i navedeni predlog.

Prihvaćena je sugestija da se odredba člana 9. stav 1. Nacrta zakona dopuni određenjem prema kome bi jedinica lokalne samouprave bila u obavezi da jezik nacionalne manjine uvede u službenu upotrebu najkasnije 90 dana od utvrđivanja ispunjenosti zakonom propisanih uslova.

Takođe, prihvaćen je i predlog da se u odredbi člana 12. stav 6. Nacrta zakona u kojoj se predviđa da se u cilju međusobne tolerancije i suživota nacionalnih manjina i većinskog stanovništva realizuju programi nastavnih i vannastavnih aktivnosti o istoriji, kulturi i položaju nacionalnih manjina u Republici Srbiji, suživot kao cilj realizacije takvih programa i aktivnosti zameni pojmom interkulturalnost.

Oba manjinska zakona do polovine decembra

U organizaciji Centra za istraživanja migracija, a uz podršku Fondacije za otvoreno društvo, u okviru projekta Minority News, u sredu, 25. oktobra, održan je okrugli sto koji se odnosio na izmene i dopune Zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina.

Na okruglom stolu su učestvovali predstavnici Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, Instituta društvenih nauka, Komiteta pravnika za ljudska prava, Koordinacije nacionalnih saveta nacionalnih manjina i pojedinih nacionalnih saveta.

Direktorka projekta, Biljana Jović, je tom prilikom naglasila da se radi o izrazito važnoj temi, o kojoj su se u okviru javne rasprave u vidu primedbi i predloga izjasnili predstavnici Koordinacije nacionalnih saveta nacionalnih manjina, civilnog sektora i stručne javnosti. „Pre nego što konačan tekst Nacrta uđe u skupštinsku proceduru, veoma je važno da sagledamo u kojoj meri su primedbe uvrštene u završni tekst“, istakla je Jović.

U ime Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave prisutnima se obratila Ljiljana Bekčić, koja je istakla da je prioritet Ministarstva u prethodnom periodu bilo donošenje Izmena i dopuna Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, kao i Izmena i dopuna Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina. Prisutne je podsetila da je donošenje zakona predviđeno i Akcionim planom za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. „S obzirom na to da smo imali vanredne parlamentarne izbore, došlo je do usporavanja aktivnosti na pripremi nacrta izmena i dopuna ovog zakona. Formiranjem vlade stekli su se uslovi da se formira radna grupa koja je pripremila nacrt zakona. Javna rasprava je sprovedena u decembru prošle godine a 13. septembra ove godine, je stiglo mišljenje evropske komisije na tekst nacrta. Po dostavljanju mišljenja održan je sastanak sa predstavnicima Koordinacije, koji su razmotrili i tekst nacrta zakona i preporuke“.

Takođe, predstavila je u kom pravcu su se kretale izmene. „Želela bih da naglasim da je Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina donet 2002. godine, u vreme savezne države i da je 2006. godine, na-

BAŠIĆ: Jedan zakon za manjine i manjinske samouprave

Goran Bašić, direktor Instituta društvenih nauka, ocenjuje da je trebalo doneti jedan zakon koji bi uredio položaj manjina i njihovo neposredno učešće u javnom životu, kao i položaj manjinskih samouprava. Po njegovim rečima zakon je trebalo da se izmeni iz mnogo ozbiljnijih razloga nego zbog ovih zbog kojih je sad menjan. „Kao prvo zbog ostvarivanja prava nacionalnih manjina“, navodi Bašić. „Zbog neposrednog učešća manjina u tom procesu, zbog toga što imamo segregativni model multikulturalnosti i što su manjine sve dalje od većine. Nacrtom zakona se nije ništa promenilo da bismo mogli da kažemo da možemo konstruisati zdravu manjinsku politiku koja bi doprinela da se situacija unapredi. Čini mi se da je trebalo sačekati da se donese novi Ustav i da se onda, bez obzira na kašnjenje Poglavlja 23, donesu ove izmene.“ Kako je obrazložio, mnogo manje štete bi predstavljalo kašnjenje u ostvarenju Poglavlja 23 nego donošenje zakona u kojem nema jasne društvene politike koja opredeljuje dugoročnu stabilnost demokratije

i odnosa među ljudima koji žive u toj zemlji.

Sa ovom konstatacijom su se složili i predstavnici Bošnjačkog nacionalnog vijeća, Muhedin Fijuljanin i Ahmedin Škrijelj. Fijuljanin je mišljenja da je trebalo doneti jedan zakon koji bi regulisao celokupnu manjinsku politiku i koji bi imao karakter krovnog zakona, dok Škrijelj, koji je i član radne grupe za izradu nacrta zakona, ističe da tokom izrade zakona nisu sagledane realne potrebe manjina pojedinačno. „Bošnjačko nacionalno vijeće je podnelo niz primedbi, čak i predlog zakona, međutim oni su odbijeni bez ikakve dalje rasprave.“

kon izlaska Crne Gore iz savezne države, ovaj zakon je počeo da se primenjuje kao republički zakon. A imajući u vidu da je 2006. donet Ustav Republike Srbije bilo je potrebno i terminološko usklađivanje, odnosno bilo je potrebno uskladiti niz rešenja u odredbama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina sa odredbama Ustava Republike Srbije.“ Kako je dalje navela, drugi vid izmena odnosio se na propisivanje odredbi zakona onih rešenja koja su predviđena Akcionim planom za manjine, pre svega za stvaranje pravnog osnova za upis podataka o nacionalnoj pripadnosti pripadnika nacionalnih manjina u službene evidencije u skladu sa ustavnim principom o slobodi izražavanja nacionalne pripadnosti. To je, prema njenim rečima, imalo za posledicu i izmene i dopune Zakona o matičnim knjigama, koje su u završnoj fazi. Treći vid izmena odnosi se na stvaranje osnova za propisivanje afirmativnih mera za nacionalne manjine, kroz uvođenje odredaba kojima se uređuje ravnopravni status zaposlenih u javnom sektoru.

Prema rečima Ljiljane Bekčić, zakon bi trebalo da bude usvojen polovinom decembra, kao i izmene i dopune Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina. Upravo ova vest je izazvala reakciju prisutnih, koji su kasnije obrazložili da su iznenađeni takvom odlukom, jer se njihovi stavovi o zakonu o nacionalnim savetima i stavovi države značajno razilaze.

LULIĆ: Široka paleta različitih viđenja

Ispred Koordinacije nacionalnih saveta nacionalnih manjina govorio je Emil Lulić, pravnik u Nacionalnom savetu mađarske nacionalne manjine. Kako je rekao, Koordinacija nije imala jedinstven stav oko zakona. „Znamo da se ovaj zakon godinama ispraznio. Najbitnije odredbe kojima se štite individualna i kolektivna prava su prebačena ili u Ustav ili su razrađene kasnijim zakonima, kao što je Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina. Bili smo jedinstveni po pitanju pravne snage ovog zakona. Složili smo se da manjinsko zakonodavstvo treba da ima prioritet u odnosu na ostale i zbog toga što se manjinski zakoni donose kvalifikovanom većinom. Veoma nas je bolelo kad smo čuli konstataciju da su neki zakoni krovni, sistemski a da su manjinski zakoni manje bitni. Nismo se složili oko toga na koji način rešiti ovaj problem. Neki su predviđali da se unese u zakon da treba da ima primat u odnosu na druge zakone, dok su drugi smatrali da za to ipak treba sačekati izmenu Ustava i da rešenja su koja su ovde data, iako privremena, adekvatna“, zaključio je Lulić.

Učesnici skupa su se složili da donošenje zakona u kratkom roku nije nešto što nam u ovom trenutku treba, već bi bilo učinkovitije da rasprava još uvek traje i da do usvajanja zakona dođe tokom sledeće godine.

Centar za istraživanja migracija
Center for Migration Studies

Publikaciju podržava Fondacija za otvoreno društvo, Ambasada Sjedinjenih Američkih Država iz Beograda i Misija OEBS u Srbiji. Mišljenja objavljena u biltenu ne predstavljaju nužno zvanične stavove vlada i organizacija koje finansiraju projekat